PRIMA FACIE

AV SUZIE MILLER

MALMÖ STADSTEATER

ARINA KATCHINSKAIA

NYPREMIÄR PÅ INTIMAN 17 OKTOBER 2026

FÖRLAG
Nordiska ApS
ÖVERSÄTTNING
Helena Fagertun

KONSTNÄRLIGT TEAM

REGI Natalie Ringler
SCENOGRAFI OCH KOSTYM
Rikke Juellund
LJUS Torben Lendorph
LJUD Sole Gipp Ossler
VIDEO Morten Just Hansen
MASK Åsa Trulsson
DRAMATURG Agnes Norlin *(praktikant från dramaturgutbildningen vid Aarhus Universitet)*

I ROLLEN

TESSA ENSLER – Arina Katchinskaia

PRIMA FACIE was first produced by Griffin Theatre Company at the SBW stables Theatre, Sydney, on 17th March 2019

This production has been licensed by arrangement with The Agency London

Teaterförlag: Nordiska ApS

GLAPPET MELLAN LAGEN OCH RÄTTVISAN

– Ett samtal med regissör Natalie Ringler

Tematiken i *Prima facie* är inte alldeles enkel, vilken var din ingång till arbetet?

– För mig startar arbetet alltid med texten och skådespelaren. Jag brukar sällan känna att jag måste närma mig en pjästext genom verkligheten, men i den här produktionen har jag gjort det. Under arbetets gång har jag börjat intressera mig för rättsfall, i synnerhet våldtäktsmål och kvinnofridsbrott. Gisèle Pelicot-fallet blev en vändpunkt för mig när jag började arbeta med *Prima facie*. Den 72-åriga Gisèle Pelicot blev under tio år drogad medvetslös av sin make och sedan våldtagen av ett 70-tal främmande män utan att hon själv anade något. Pelicot har talat öppet om skammen och att den måste flyttas från offren till förövarna. Ett annat, svenskt exempel är 84-åriga Elsa som blev våldtagen av hemtjänstpersonalen, och nu har gått ut offentligt med det hon varit med om. Det är inte samma berättelse, men det är samma skam som hon talar om. Det har fått mig att omvärdera synen på vad vi som samhälle har kvar att arbeta med. Visst har vi kommit en bra bit i våldtäktslagstiftningen, men skammen har vi inte lyckats komma åt ännu. Där ser jag en direkt koppling till *Prima facie*, och skammen har fungerat som en viktig pusselbit i arbetet.

”Före lagen kommer rättvisan” säger Tessa Ensler, men är det verkligen så?

– Den repliken är väldigt intressant! Jag önskar att det fanns ett enkelt svar, men ju mer man vrider och vänder på den, desto svårare blir det att svara. ”Vems rättvisa?” blir den direkta motfrågan. Rättssystemet bygger på förhoppningen om att man ska kunna komma fram till en sorts objektiv rättvisa. Samtidigt är systemet skapat av människor – män i hög utsträckning – och därmed inte ofelbart. Det är ingen naturlag. Tiderna förändras, vår idé om vad som är en våldtäkt förändras, perspektivet på vem vi värnar – förövaren eller offret – förändras också. Vi kommer förmodligen alltid att behöva stöta och blöta frågan om lagen och rättvisan. Kanske är det priset vi måste betala för att leva i en civilisation, leva i en överenskommelse, där vi inte tar lagen i egna händer eller straffar varandra efter godtycke. Glappet mellan lagen och rättvisan, denna skevhet i systemet tycker jag är intressant att utforska.

Vilken roll kan scenkonsten spela i diskussionen om aktuella samhällsproblem?

– Egentligen står jag för åsikten att konsten inte har någon roll över huvud taget – konsten är konsten och det räcker så. Samtidigt lever vi i en politisk verklighet där teatern förpassas allt längre bort från samhällsdebatten, till en position där vi enbart står för den okomplicerade underhållningen. Det är reducerande. Jag tänker att *Prima facie* är ett exempel på när teatern, utan att ha en pedagogisk ambition, kan ta ansvar och göra det den är bra på: plocka upp frågeställningar som vi lever med och försöka bearbeta dem. Tillsammans med publiken belyser och genomlyser vi frågorna utan att nödvändigtvis komma fram till ett svar eller en lösning. När det rör sig om sexuellt våld finns det nog inga givna lösningar heller. Vi vill gärna tänka att samtycke är en sedan länge rådande norm, men så är det verkligen inte. Vi lever på gott och ont i ett paradigmskifte. Vår nuvarande syn på sexuellt våld är alldeles färsk – i ett historiskt perspektiv bara en blinkning. På det sättet får vi kanske stå ut med att det är väldigt virrigt ett tag och att vi inte alls ser någon väg framåt. Det kan kännas mörkt för oss som lever mitt i det, men vi får faktiskt vara med om början på något nytt. Det är också stort, det är enormt, och det kan vi berätta om! Om vi tillåts göra det, om vi inte kvävs av det kulturpolitiska läget, är det precis det vi på teatern är bra på, och vi kan ta de här stegen tillsammans. De på scenen och vi som sitter i salongen kan ta de här stegen tillsammans. Det är konst för mig.

AGNES NORLIN,
dramaturg

Regissören Natalie Ringler under en repetition. Foto: Emmalisa Pauly

COMBAT

INDIVIDEN OCH RÄTTVISAN

De var bästa vänner och sov ofta tillsammans. Vänner, nära vänner, men inte mer än så. Men en natt förändrades allt. Hon vaknade av att han var inne i henne. Hon skrek till och han drog sig ur, rusade upp och bad om ursäkt. Hon grät och ringde sin vän. Senare smsade hon med honom och han bad om ursäkt. Hon bestämde sig för att polisanmäla och han blev dömd.

Han kunde inte berätta för sin familj att han var homosexuell och sökte sexuella kontakter online. Men mannen han mötte drogade honom och hade sex med honom fast han sa nej gång på gång. Efteråt berättade han för flera personer och sökte upp läkare. Han hade skador. Han polisanmälde men förundersökningen blev snabbt nedlagd.

De hade levt tillsammans under flera år och i början var det en stormande förälskelse men sen började kontrollen, de kränkande kommentarerna, våldet. Och när han hade slagit henne ville han ha sex, fast hon var blåslagen. Hon vågade inte säga nej. Hon polisanmälde först när hon lämnat honom och nu väntade hon på besked om åklagaren skulle väcka åtal. Hon hade väntat länge, flera månader. Hon levde gömd medan han fortsatte sitt liv som vanligt.

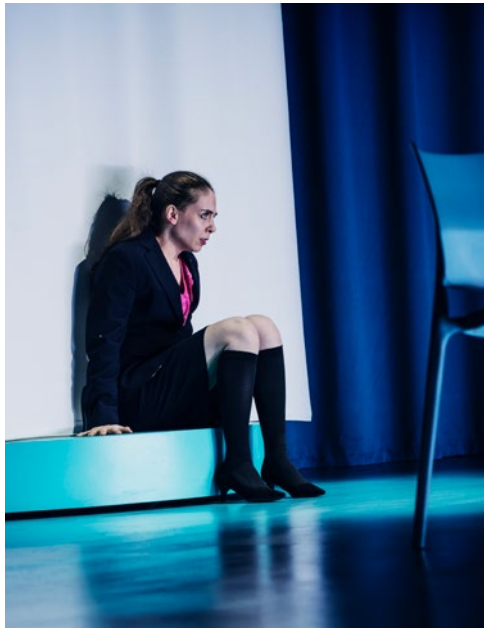
”Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för *våldtäkt* till fängelse i lägst tre och högst sex år. Detsamma gäller den som förmår en person som inte deltar frivilligt att företa eller tåla en sådan handling. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt” (Brottsbalken 6 kapitlet 1 §)

Sedan den 1 juli 2018 har Sverige en samtyckeslag. Fokus ligger nu på om det sexuella har varit frivilligt eller inte, till skillnad mot tidigare då det krävdes våld eller hot för att det skulle anses vara våldtäkt. Den nya lagen har lett till att det blivit ungefär 500 fler åtal per år. Det har även blivit fler anmälningar och fler fällande domar. Det är positivt men samtidigt ska man komma ihåg att det fortfarande är väldigt få av de brott som anmäls som leder till åtal. Ungefär 80 procent av alla anmälda våldtäkter läggs ner. Och i många fall får de utsatta vänta länge på beslut.

Ibland innebär även en nedlagd förundersökning något positivt för den som anmält. Man har stått upp för sig själv och sagt ifrån till förövaren att detta inte var okej. Man har fått ett bra bemötande från polis, advokat och åklagare och känner att man blivit trodd även om det inte lett till åtal. Då är anmälan ett steg mot läkning.

I andra fall om man fått vänta länge, eller om förundersökningen lagts ner väldigt snabbt, kan anmälan istället förvärra traumat. Kanske fick man inte ett bra bemötande från polisen utan kände sig ifrågasatt. Då kan anmälan istället bli något negativt, något som man ångrar.

Men även när anmälan leder till åtal är det inte alltid en positiv upplevelse.
Ett åtal innebär rättegång under vilken offret får frågor från åklagare, målsägandebiträde, försvarsadvokat och domare. Rättegången är en teater där de olika aktörerna spelar sina roller och det gör de olika bra. Offret hamnar mitt i denna teater. Det som avgör om ett åtal leder till en fällande dom är vilken bevisning som finns, men också hur bra aktörerna sköter sina roller. Det är inte tillräckligt att offret lämnar en trovärdig och tillförlitlig berättelse. Denna berättelse ska även ställas mot den tilltalades och det krävs stödbevisning i form av till exempel läkarundersökning, sms, vittnesutsagor. Ett vittne behöver klara av att berätta på ett trovärdigt och tillförlitligt sätt under rättegången och kunna svara på de frågor som ställs.

Slutligen ska rätten, juristdomaren och nämndemännen, döma och då är det viktigt att de inte styrs av sina fördomar och personliga erfarenheter. Vilket ibland inträffar.

Och alla de som våldtagits men inte fått en fällande dom upphör ju inte att vara offer. Inte heller de som våldtagits men aldrig anmält. Mörkertalet är stort. Undersökningar visar att det endast är ca 10-20 procent av dem som utsatts för sexuella övergrepp som anmäler.
Alla dessa behöver fortfarande hjälp med att hantera traumat de upplevt och den skuld och skamkänslor de bär fast de inte gjort något fel. Hur kan vi som samhälle säkerställa att alla som utsatts för sexuella övergrepp får det stöd och den hjälp de behöver, oavsett om en anmälan gjorts eller inte?

ULRIKA ROGLAND,
advokat

”DÖM ALDRIG, DÖM ALDRIG NÅGONSIN. BESTÄM ALDRIG!”

PRIMA FACIE – VID FÖRSTA ANBLICKEN

[pri´ma fat´çe]

Prima facie är en juridisk term som kommer från latinets *prima* – först, och *facies* – form, ansikte, uppenbarelse.

Uttrycket betyder ”vid första anblicken” eller ”vid första påseendet”. Ett prima facie-bevis anses tillräckligt vid första påseendet och behöver i regel inte kompletteras med andra bevis.

Mordvapen med den åtalades DNA, videoinspelningar som visar hur den misstänkte begår brottet eller ögonvittnens vittnesmål är konkreta exempel på prima facie-bevis för en persons inblandning i ett brott. Medicinjournaler eller expert-utlåtanden från läkare kan utgöra prima facie-bevis för graden av kroppslig skada hos en målsägande.

Ett prima facie-bevis är giltigt tills tillräckliga bevis som motsäger det har presenterats.

SUZIE MILLER

Den australiensiska dramatikern och tidigare brottmålsadvokaten Suzie Miller (f. 1963) har skrivit ett 40-tal pjäser. Monologen *Prima Facie* är hennes stora internationella genombrott och har översatts till 30 språk. Monologen hade urpremiär i Sydney 2019 och har sedan spelats i Londons West End, där den gjort stor succé med Jodie Comer i rollen som Tessa Ensler. Influenserna från Millers mångåriga erfarenhet som människorätts- och brottmålsadvokat är tydliga i hennes skrivande, och hennes dramatik berör alltid social rättvisa, aktuella samhällsfrågor och rättssamhället. Idén till *Prima Facie* fick Miller redan under sina juridikstudier, men det var först efter #metoo-rörelsens genombrott som hon ansåg tiden mogen att förverkliga sin idé.

TINGSRÄTTEN

EN TIDSLINJE ÖVER LAGSTIFTNINGEN OM SEXUELLT VÅLD I SVERIGE

1734 – Mannens rätt att skada sin hustru så grovt att hon dör blir förbjudet enligt lag.[1]

1865 – Hustruaga blir olagligt.[2]
En lång tid därefter ansågs dock mäns våld mot kvinnor vara en privat angelägenhet som endast angick de äkta makarna, trots att det tekniskt sett var ett brott i lagens mening. Först på 1980-talet började mäns våld mot kvinnor ses som ett strukturellt jämställdhetsproblem och inte som ett problem på individnivå.[3]

1965 – Våldtäkt inom äktenskapet kriminaliseras, men lagen är i praktiken tandlös och ingen döms för detta på nästan 20 år.[4]

1984 – En lagändring medför att gifta makars relation inte längre ses som en förmildrande omständighet i våldtäktsmål. Den första domen för våldtäkt inom äktenskapet faller.[5]

1984 – Sverige blir först i världen med att införa en könsneutral våldtäktslagstiftning. Våldtäkt begränsas inte länge till ett brott som begås av män mot kvinnor.

2005 – Före 2005 års sexualbrottsreform räknades det inte som våldtäkt om offret självmant druckit sig berusad på alkohol och inte kunde värja sig. För att döma för våldtäkt krävdes att gärningspersonen hade drogat eller tvingat i offret alkohol.[6]

2013 – Sexualbrottslagstiftningen skärps så att bestämmelsen om våldtäkt utvidgas till att även omfatta fall där offret reagerar med passivitet.[7]

2018 – Den 1 juli 2018 träder den så kallade samtyckeslagen i kraft. Lagen bygger på en avsaknad av frivillighet istället för en förekomst av våld och hot. Gränsen för straffbar handling går nu vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte. Bevisningen vid ett eventuellt åtal förflyttas från medlet – våld, hot, utnyttjande – till ofrivilligheten.[8]

2022 – Den 1 augusti 2022 skärptes straffen för flera sexualbrott. Det lägsta straffet för våldtäkt höjdes till fängelse i tre år. Det lägsta straffet för sexuellt övergrepp höjdes till fängelse i sex månader och för grovt sexuellt övergrepp till fängelse i ett år.[9]

2025 – Den 1 juli 2025 stärks skyddet mot sexuella övergrepp mot barn. Det blir också straffbart att köpa sexuella handlingar som utförs på distans, till exempel via webbkamera.

2026 – Den 1 augusti 2026 skärps straffen för flera allvarliga vålds- och sexualbrott. Det blir också möjligt att döma till livstids fängelse vid vissa upprepade mycket allvarliga brott.

---

1. Eveliina Sinisalo, Linn Moser Hällen, *Våld i nära relationer*, (Stockholm: Liber, 2018), 15.
2. Sinisalo, Moser Hällen, *Våld i nära relationer*, 15.
3. Sinisalo, Moser Hällen, *Våld i nära relationer*, 16.
4. Sinisalo, Moser Hällen, *Våld i nära relationer*, 16.
5. Sinisalo, Moser Hällen, *Våld i nära relationer*, 16.
6. Uppsala universitet, *Fakta och forskning om våld: sexualbrottslagstiftningen*.
7. Uppsala universitet, *Fakta och forskning om våld: sexualbrottslagstiftningen*.
8. Brottsförebyggande rådet, *Den nya samtyckeslagen i praktiken*, 7; 40.
9. Uppsala universitet, *Fakta och forskning om våld: sexualbrottslagstiftningen*.

STUDIOMUSIKER
Izak Danielsson Kihlström, Pelle Ossler, Henrik Meierkord, Filip Magnusson

INSPICIENT Kristian Larsson
SUFFLÖR & PRODUKTIONSASSISTENT
Hedvig Becke, Ellen Nilsson
PRODUCENT Sara Mortazavi, Isabella Posse Boquist

SCENMÄSTARE Dana Lötberg, Oscar Svedmark Steen
BITRÄDANDE SCENMÄSTARE Gustaf Malmros
LJUSTEKNIKER Sandra Liscano, Sara Hansson, Felix Andreasson
LJUDTEKNIKER Harald Gagge
VIDEOTEKNIKER Jimmy Nilsson
REKVISITÖR Åsa Isacsson, Linda Täck
KOSTYMKOORDINATOR Anja Svärd
KOSTYMTEKNIKER Jessica Kiaer
SCENOGRAFIASSISTENT Anna Bokelund

ORGINALSCENOGRAFIN TILLVERKADES AV DEKORATELJÉERNA

MARKNADSKONTAKT & PROGRAMREDAKTÖR
Carin Hebelius
FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF Emmalisa Pauly
PORTRÄTTFOTOGRAF Johan Sundell
PROGRAMLAYOUT Isabel de Jounge
TRYCK Multiply Solutions Sweden AB

MARKNADSCHEF Sofia Eklund
CHEFSPRODUCENT Lisa Ericstam
TEKNISK CHEF Daniel Bexell
CAFÉ- OCH FOAJÉCHEF Nannalovisa Jönsson
CHEF KOSTYM- OCH MASKAVDELNINGEN
Paola Billberg Johansson
LJUSANSVARIG Stuart Bailes
FASTIGHET & TRANSPORT Anders Blomquist
CHEFSASSISTENT Josefin Beischer
EKONOMICHEF Anette Zetterlund
TEATERCHEF OCH ANSVARIG UTGIVARE
Petra Brylander

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR AV UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL EJ TILLÅTEN. VAR VÄNLIG STÄNG AV MOBILTELEFONEN.

Malmö Stadsteaters verksamhet finansieras i huvudsak med bidrag från Malmö Stad och Region Skåne (inkl Staten via kultursamverkansmodellen).

MALMÖ
STADSTEATER